

KUVAT: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

LAPSEN ÄÄNI 2025

Pelastakaa Lapset

Lapsen ääni on Pelastakaa Lasten vuosittainen kysely, jota on tehty vuodesta 2001. Kyselyn tavoitteena on nostaa lasten ja nuorten kokemuksia julkiseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Tänä vuonna kyselyn aiheina olivat lasten ja nuorten kokemukset hyvinvoinnista, arjesta ja perheen toimeentulosta.

Kyselyn aineistonkeruu toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa (27.3–7.4.2025) vastauksia kerättiin Verianin väestöedustavassa verkkopaneelissa manner-Suomen alueella yhteensä 1030 iältään 9–17-vuotiaalta. Aineisto edustaa ja on painotettu vastaajien sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan vastaamaan väestöä tässä ikäryhmässä. Toinen vaihe (22.4.–13.5.2025) käsitti Pelastakaa Lasten toteuttaman Webropol-verkkokyselyn, joka oli suunnattu 12–17-vuotiaille. Siihen vastasi 1211 lasta ja nuorta.

Molemmissa kyselyissä vastaajat arvioivat taloudellista tilannettaan melko samansuuntaisesti. Noin puolet vastaajista arvioi perheensä hyvin toimeentulevaksi. Heikosti toimeentulevaksi perheensä määritteli 19 % (Verian) ja 13 % (Webropol).

KÖYHYYS ILMENE LAPSILLA ARJEN PUUTTEINA

” Välillä jääkaapissa ei ole ruokaa, ei ole varaa mihinkään ylimääräiseen esim. uusiin vaatteisiin. Joskus ei ole edes varaa ostaa shampoota, hoitoainetta tai vartalosaippuaa.

Kun perheen rahatilanne on tiukka, se näkyy lasten ja nuorten arjessa konkreettisesti. Lähes viidennes (19 %) heikosti toimeentulevista vastaajista kokee, ettei kotona ole riittävästi ja säännöllisesti ruokaa tarjolla.

Monilla ei ole varaa uusiin vaatteisiin tai tietokoneeseen, ja tavallisia arjen hankintoja joudutaan miettimään tarkkaan. Tämä tarkoittaa osalle tinkimistä myös hygieniatarvikkeista ja tarvittavista lääkkeistä.

Perheen taloudelliset vaikeudet aiheuttavat lapsissa huolta pärjäämisestä, häpeää perheen tilanteesta sekä syyllisyyttä omista tarpeista, kun he tiedostavat perheen taloudellisen ahdingon. Taloudelliset vaikeudet korostuvat etenkin yksinhuoltajaperheissä.

KÖYHYYS RAJAA VAPAA-AJAN MAHDOLLISUUKSIA

” Tahtoisin harrastaa laulamista, mutta kaikki on vaan niin kallista ettei pysty. Kavereiden kanssa ei voi mennä shoppailee, kun ei ole rahaa.

Lasten ja nuorten vapaa-ajan mahdollisuudet voivat vaihdella suuresti perheen taloudellisen tilanteen mukaan. Kun rahaa on vähän, harrastuksiin ja muuhun vapaa-ajan toimintaan osallistuminen voi olla vaikeaa tai jopa mahdotonta.

Lapsen ääni -kyselyn mukaan vain 28 % pienituloisten perheiden lapsista kokee voivansa osallistua vapaa-ajan tekemisiin samalla tavalla kuin ikätoverinsa. Lähes puolet kertoo, että harrastukset ovat liian kalliita – ja siksi niitä on jouduttu myös lopettamaan. Monissa perheissä joudutaan myös herkästi tinkimään lomamatkoista, mikä harmittaa vastaajia.

Kun lapsella tai nuorella ei ole samanlaisia mahdollisuuksia kuin muilla, se voi tuntua siltä kuin jäisi ulkopuolelle. Tämä voi vaikuttaa kielteisesti hyvinvointiin ja siihen, miten kokee kuuluvansa joukkoon.

KÖYHYYS HEIKENTÄÄ LASTEN HYVINVOINTIA

” Rankkaa, jatkuva
rahapula ja velat
stressaavat myös meitä
lapsia hirveesti.

Kyselyn mukaan stressi ja mielenterveyden haasteet ovat yleisiä lasten ja nuorten keskuudessa. Kaikista vastaajista 36 % kokee mielenterveytensä hyväksi, ja heikosti toimeentulevilla vastaajilla osuus on vielä pienempi – vain 23 prosenttia.

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa vahvasti hyvinvointiin. Lapset ja nuoret kertovat, että perheen rahahuolet aiheuttavat surua, ahdistusta ja stressiä. Nämä kielteiset kokemukset heikentävät arjessa jaksamista ja vähentävät ilon hetkiä.

Monet pienituloisten perheiden lapset kantavat huolta vanhempiansa jaksamisesta - näin kertoo jopa 42 % heikosti toimeentulevista vastaajista. Yli puolet on huolissaan perheen rahatilanteesta. Taloudellinen epävarmuus voi tuntua epäreilulta, ja vaikuttaa siihen millaiseksi lapsuus ja nuoruus koetaan. Kun perheellä on vaikeuksia pärjätä, arki ei tunnu yhtä huolettomalta kuin paremmin toimeentulevilla ikätovereilla.

KÖYHYYS HAASTAA TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIA

” *Tulevaisuuden
toiveiden toteutumista
rajoittaa rahapula,
toivottomuuden tunne,
stressi ja huoli perheen
hyvinvoinnista.*

Kyselyn mukaan moni lapsi ja nuori kokee epävarmuutta tulevaisuudesta. Esimerkiksi mielenterveyteen, ilmastonmuutokseen ja maailman epävakaiseen tilanteeseen liittyvät kysymykset herättävät huolta. Myös toimeentulo mietityttää, etenkin pienituloisissa perheissä.

Erityisesti huolta aiheuttavat sosiaaliturvaleikkaukset, sillä ne vaikuttavat siihen, miten arjessa pärjätään nyt ja tulevaisuudessa. Huoli ja epävarmuus korostuu etenkin pienituloisten perheiden lasten ja nuorten tulevaisuuden näkymissä. Esimerkiksi usko siihen, että tulevaisuudessa saa mielekkään työpaikan, on heikompaa kuin muilla vastaajilla.

Moni nuori toivoo tulevaisuudelta ennen kaikkea taloudellista vakautta ja parempia mahdollisuuksia pärjätä elämässä. Tämän vuoksi vastaajat toivovat erityisesti harkintaa ja perumisia eri aloille kohdistuneille leikkauksille, vahvempaa panostusta lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen sekä sitä, että heidän näkemyksiään kuultaisiin ja huomioitaisiin nykyistä paremmin päätöksenteossa. Näin voitaisiin rakentaa oikeudenmukaisempaa ja turvallisempaa tulevaisuutta kaikille.

NUORTEN TERVEISIÄ PÄÄTTÄJILLE

” Minua harmittaa miten vähän nuoria huomioidaan ja kuinka meiltä leikataan tukia ja mielenterveys palveluita mutta samaan aikaan valitetaan kun nuoret oireilevat esim käytöksellä.

” Että leikkausten suuruus ahdistaa todella paljon, ja että politiikka mitä tällä hetkellä tehdään on erittäin epäreilua.

” Lisää mielenterveyspalveluita ja purkaa jonoja palveluista ettei tarvitsisi 2 vuotta odottaa apua, 2 vuoden jälkeen voi olla vähän myöhäistä. kiusaaminen loppumaan kouluissa hinnalla millä hyvänsä sekä antaa lastenkin päättää asioista!!

” Nuoret tarvitsevat maksuttomia hengauspaikkoja. Kaikki maksaa. Pliis. Leikkipuistojen vanhemmat aina mulkkaa mun kaveriporukkaa jos hengataan jossain leikkipuistossa, mutta missä muuallakaan me oltaisiin, kun pitää maksaa maltaita että pääsee edes istumaan ostaril. Varsinkin kun nuorilta leikataan. Se että nuoria ei tueta tarpeeksi on katastrofi.

” Nuoret pitää huomioida, muuten riskeerataan TULEVAISUUS. Tilanne suututtaa, kun nuorilta ja huonotuloisilta leikataan.

” Huomioikaa luonto. Rahalla ei ole mitään väliä jos meillä ei ole paikkaa jossa käyttää sitä.